

Perämeren saarten, Raahen sariston ja Perämeren kansallispuiston uhanalaisten putkilokasvien kartoitukset vuosina 2019 ja 2021

CoastNet LIFE (LIFE17NAT/FI/000544)

Ruijannuokkuesikko. Kuva: Päivi Virnes

Päivi Virnes

English summary:

Vascular plant inventories of endangered and Habitats directive annex II species were conducted on Natura 2000 sites Raahen saaristo (FI1104600), Perämeren saaret (FI1300302) and Perämeren kansallispuisto (FI1300301) in years 2019-2021.

Red listed or Habitats directive Annex II species found in inventories:

	IUCN Red list category in Finland	Other status	Number of populations found in inventories
Antennaria dioica	NT		2
Artemisia campestris subsp. bottnica	CR	Habitats directive annex II and IV	1
Botrychium boreale	NT, RT		2
Botrychium lanceolatum	VU		4
Botrychium lunaria	NT, RT		1
Carex paleacea	NT		1
Draba nemorosa	EN		2
Primula nutans subsp. finmarchica	NT	Habitats directive annex II and IV	5
Sceptridium multifidum	NT, RT		3

CR= Critically endangered, EN=Endangered, VU=Vulnerable, NT=Near threatened, RT=Regionally threatened

The results of the inventories were used in restoration planning of the sites, and they will also be used when the management plan of Perämeren saaret and Perämeren kansallispuisto Natura 2000 sites will be compiled.

JOHDANTO JA MENETELMÄT

Kartoitusten tavoite ja tarkoitus

Rannikko-Life -hankkeessa kartoitettiin kesinä 2019-2021 uhanalaisten, silmälläpidettävien ja Luontodirektiivin liitteen II putkilokasvilajin esiintymiä Raahen saariston, Perämeren saarten ja Perämeren kansallispuiston Natura-alueilla.

Rannikko-Life -hankkeen hakemuksessa toteutettavaksi suunniteltiin alun perin laajempia kasvikartoituksia kuin mitä hankkeen aikana toteutettiin. Samaan aikaan hankealueella oli käynnissä Metsähallituksen Meritiimin koordinoima Seamless Bothnian Bay (SEAmBOTH) -Interreg Nord -hanke, jossa niin ikään kartoitettiin hankkeessa mukana olevilta Natura-alueilta uhanalaisia ja Luontodirektiivin liitteen II lajeja. Hankkeiden aikana kartoitusvastuu jaettiin siten, että Rannikko-Life -hankkeessa kartoitettiin keskivedenkorkeuden yläpuolella pääsääntöisesti esiintyviä lajeja, ja SEAmBOTH -hankkeessa puolestaan keskityttiin vesikasveihin. Näin hankealueen alun perin Rannikko-Life -hankkeessa kartoitettaviksi suunnitelluista lajeista mm. upossarpion ja nelilehtivesikuusen kartoitukset toteutettiin SEAmBOTH -hankkeessa.

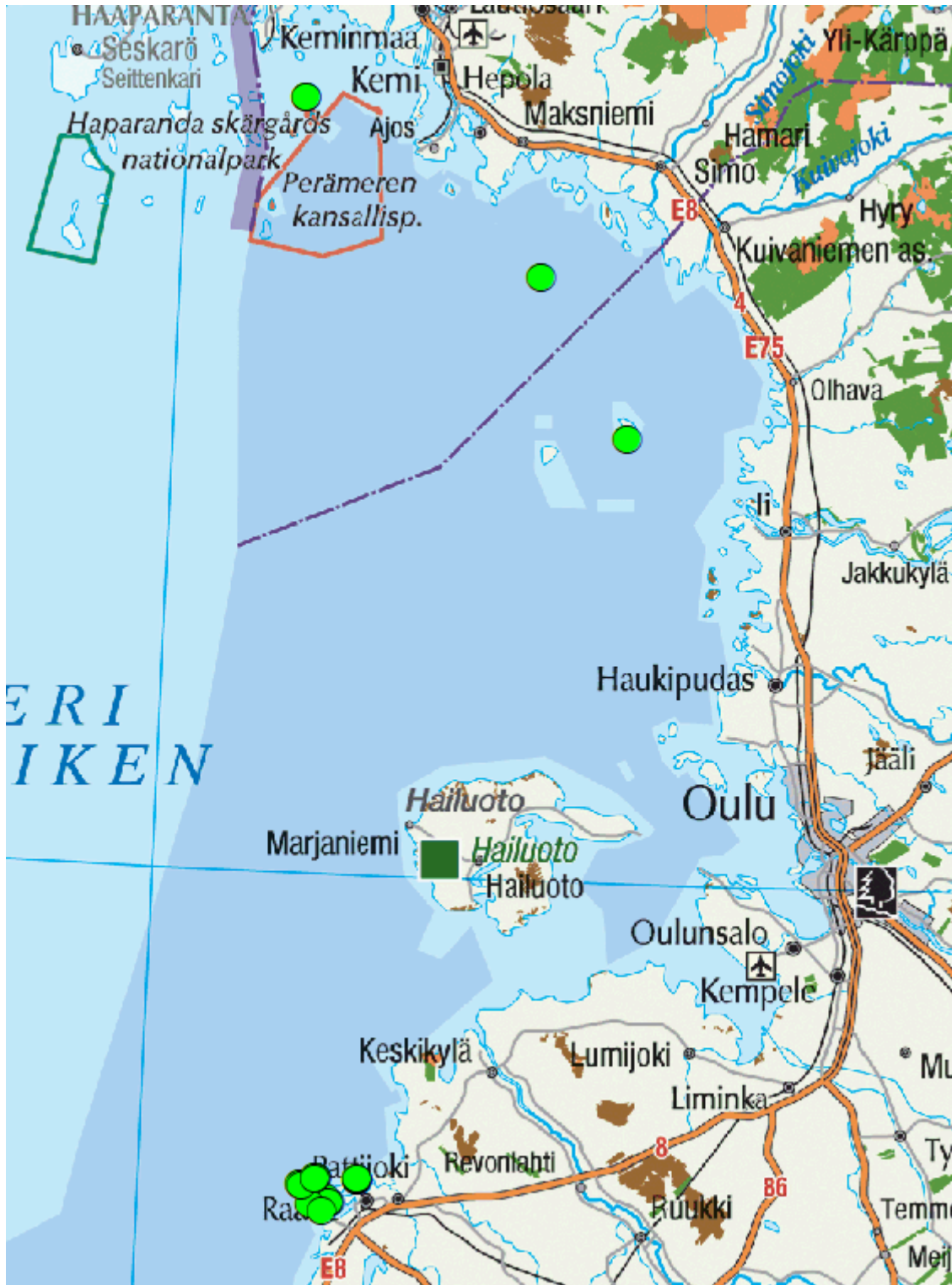
Tämä raportti on tuotettu EU:n LIFE-rahoituksen tuella CoastNet LIFE -hankkeessa. Raportin tuloksia hyödynnetään Raahen saariston, Perämeren saarten ja Perämeren kansallispuiston Natura2000-alueiden ennallistamisen ja hoidon suunnittelussa ja toteutuksessa.

Tämä työkohdetasoinen toimenpidesuunnitelma on laadittu CoastNet-LIFE-hankkeessa EU-komission LIFE-rahoituksen tuella. Hanke on saanut rahoitusta Euroopan unionin LIFE-ohjelmasta. Aineiston sisältö heijastelee sen tekijöiden näkemyksiä, eikä Euroopan komissio tai CINEA ole vastuussa aineiston sisältämien tietojen käytöstä.

Kartoituskohteet ja -menetelmät

Kartoituksiin osallistuivat seuraavat hankkeelle työskentelevät henkilöt: Heikki Tuohimaa, Panu Keihäs, Hannu Tikkanen ja Päivi Virnes. Lisäksi maastokäynneillä olivat mukana myös muulla rahoituksella työskentelevät Janne Markkula, Outi Isokääntä ja Jani Raitanen. Kustannustehokkuuden parantamiseksi hankkeen suunnittelijat tekivät kartoitustyötä luonnonhoitosuunnitelmien laatimisen ja linnustoinventointien maastokäyntien ohessa, eikä pelkästään kasvillisuuskartoituksiin keskittyviä maastokäyntejä tehty lainkaan. Osalla käynneistä mukana oli myös muuta henkilöstöä, joka työskentelee hankkeelle mutta teki hankkeen kohteilla samaan aikaan esimerkiksi perinnebiotooppi-inventointia.

Lajihavaintoja hankkeen kohteilta on tehty seuraavina päivinä: 22.5., 12.5., 19.6, 9.7., 11.7. ja 15.7.2019, sekä 15.7., 27.7, ja 11.8.2021. Yhteensä kartoitustyöhön käytetyksi ajaksi sisältäen esityöt, maastotyön ja tietojen tallentamisen on arvioitu noin 20 tuntia. Lisäksi muinakin päivinä hankekohteilla liikuttaessa on etsitty kartoituksen kohteena olevien lajien esiintymiä muun työn ohessa, mutta lajeja ei ole havaittu.

Kartta 1. Kartoituskohdeiden sijainti

TULOKSET

Lajihavainnot

Taulukko 1. Kartoituskohteen merkittävimmät lajihavainnot.

Tieteellinen nimi	Suomenkielinen nimi	Uhanalaisluokka	Muu status	Havaittujen esiintymien määrä
Antennaria dioica	ahokissankäpälä	NT		2
Artemisia campestris subsp. bottnica	perämerenketomaruna	CR	Luontodirektiivin liitteet II ja IV	1
Botrychium boreale	pohjannoidanlukko	NT, RT		2
Botrychium lanceolatum	suikeanoidanlukko	VU		4
Botrychium lunaria	ketonoidanlukko	NT, RT		1
Carex paleacea	vihnesara	NT		1
Draba nemorosa	keltakynsimö	EN		2
Primula nutans subsp. finmarchica	ruijannuokkuesikko	NT	Luontodirektiivin liitteet II ja IV	5
Sceptridium multifidum	ahonoidanlukko	NT, RT		3

CR= äärimmäisen uhanalainen, EN = erittäin uhanalainen, VU=vaarantunut, NT=silmälläpidettävä ja RT=alueellisesti uhanalainen

Kaikki taulukossa 1 listatut alueelta kartoituksissa löydetty uhanalaiset tai harvinaiset kasvilajit ovat hyötyneet saarten perinteisestä maankäytöstä eli laidunnuksesta. Osa lajeista on kuivempien niittyjen ja ketojen lajistoa (mm. keltakynsimö ja noidanlukot). Näitä esiintyy pääsääntöisesti saarten korkeimmilla lakiosilla ja esimerkiksi vanhojen kalakämppien pihapiireissä. Osa lajeista taas on kosteiden merenrantaniittyjen lajeja, kuten ruijannuokkuesikko ja vihnesara.

HOITO- YM. SUOSITUKSET

Rannikko-Life -hankkeen kartoituksissa havaittujen uhanalaisten, silmälläpidettävien ja/tai Luontodirektiivin liitteen II kasvilajien säilymiselle suurin uhka alueella on avoimien ympäristöjen umpeenkasvu. Kuivien niittyjen ja ketojen lajistoa uhkaa mm. alueiden katajikoituminen, korkeakasvuisten heinien lisääntyminen ja avointen kivennäismaalaikkujen väheneminen sammaloitumisen seurauksena. Merenrantaniittyjen lajeja uhkaa perinteisen laidunnuksen vähenemisen lisäksi myös Itämeren rehevöityminen mikä aiheuttaa merenrantaniittyjen ruovikoitumista ja umpeenkasvua.

Vähäisemmässä määrin inventoinneissa havaittuja kasvilajeja voisi uhata myös alueen huonosti suunniteltu virkistyskäyttö, kuten retkilyrakenteiden ja rantautumispaikkojen virheellinen sijoittelu. Tämän ehkäiseminen on ollut yksi syy kartoitusten toteuttamiselle.

Hankkeen kartoituksissa tehtyjä lajihavainnoja on käytetty apuna perinnemaisemien hoitosuunnitelmien laatimisessa Raahan saariston ja Perämeren saarten Natura-alueille. Kartoitusten perusteella hankehakemuksessa hoidettaviksi valitut kohteet ovat lajistollisesti monimuotoisia, ja niiden hoito on tarpeen alueen lajien ja luontotyyppien suotuisan suojelutason turvaamiseksi. Hankkeessa toteutettavat hoitotoimet, kuten perinnemaisemien kunnostusraivaus ja laidunnuksen aloittaminen osalla saaria parantavat näiden lajien elinympäristön laatua. Lajihavainnoja käytetään hyväksi myös hoitotoimien tarkemmassa kohdentamisessa saarille. Rannikko-Life -hankkeessa tehtävät

hoitotoimet toteutetaan vuosina 2020-2023. Tämän jälkeen osa hoidetuista kohteista jatkuu pysyvässä hoidossa lammaslaitumina.

Hankkeessa kasvikartoituksia tehtiin myös saarilla, joille hankkeessa ei tehdä luonnonhoitosuunnittelua, mutta jotka sisältyvät hankkeessa laadittavaan Perämeren kansallispuiston, Perämeren saarten ja Röytän Natura-alueiden hoito- ja käyttösuunnitelman päivittämiseen. Kasvikartoitusten tuloksia yhdessä SEAmBOTH -hankkeessa kerätyn lajitiedon kanssa hyödynnetään virkistyskäytön ohjauksessa ja kohdentamisessa alueella.